

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 182/2012-5

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 25. apríla 2012 predbežne prerokoval sťažnosť J. P., K., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 22 P 150/2010 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť J. P. o d m i e t a ako neprípustnú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 27. marca 2012 doručená sťažnosť J. P. (ďalej len „sťažovateľ“) vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 22 P 150/2010.

2. Z obsahu sťažnosti a k nej pripojených písomností vyplýva, že sťažovateľ 29. júna 2010 podal okresnému súdu návrh na zmenu úpravy rodičovských práv, aby boli jeho maloletí synovia zverení do striedavej starostlivosti oboch rodičov a aby okresný súd zároveň zrušil jeho povinnosť platiť výživné na oboch synov. V sťažnosti sťažovateľ uviedol:

„Uznesením zo dňa 30. 8. 2010 OS KE I súd konanie nezákonne zastavil. Voči predmetnému uzneseniu som dňa 10. 9. 2010 podal odvolanie, ktorému OS KE I dňa 17. 9. 2010 vyhovel a vec opätovne vrátil na ďalšie konanie.

Dňa 22. 11. 2010 prebehlo prvé a jediné konanie no veci.

Keďže súd takmer pol roka vo veci nekonal, požiadali moje obe maloleté deti listom zo dňa 6. 4. 2011 súd, aby mohli byť vo veci na súde vypočuté a aby súd rozhodol v súlade s návrhom navrhovateľa t. j. ich otca J. P.

Aj keď od podania môjho návrhu ubehol rok a pol a od posledného pojednávania vo veci, ktoré sa konalo 22. 11. 2010 ubehol viac ako rok, OS KE I do dnešného dňa nie len že nedokázal vec právoplatne skončiť, ale vo veci viac ako rok ani nekoná.“

3. Ústavný súd poznamenáva, že obsahovo analogickú (až identickú) sťažovateľovu sťažnosť z 5. decembra 2011 odmietol ako neprípustnú uznesením č. k. I. ÚS 61/2012-6 z 8. februára 2012 z dôvodu, že *„sťažovateľ nepodal sťažnosť na prietahy predsedovi okresného súdu podľa § 62 a nasl. zákona o súdoch, čím nevyužil účinný prostriedok ochrany svojich práv. Na základe tohto zistenia ústavný súd dospel k záveru, že v zmysle § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, a preto ju odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.“*

4. Sťažovateľ ďalej (oproti predchádzajúcej sťažnosti, pozri bod 3) navyše uviedol:

„Vzhľadom na prietahy v predmetnom konaní som dňa 21. 2. 2012 podal na OS KE I sťažnosť z dôvodu porušenia § 62 ods. 1 zák. č. 757/2004 Z. z. Vzhľadom na to, že dnes, t. j. 27. 3. 2012 prebieha už 36. deň od podania tejto mojej sťažnosti na prietahy v konaní, nedostal som do dnešného dňa od predsedu OS KE I odpoveď na moju sťažnosť, čím podľa môjho názoru predseda porušil § 65 ods. 1 a ods. 2 zák. č. 757/2004 Z. z a moju sťažnosť podľa zákona nevybavil. Keďže predseda moju sťažnosť nevybavil, nemohol som listinný

dôkaz o vybavení môjho podania predsedom OS KE I k sťažnosti na porušenie môjho základného práva na US SR priložiť.

Keďže predseda OS KE I moju sťažnosť nevybavil a odpoveď na moje podanie mi nezaslal, nemohol som postupovať ďalej podľa § 67 zák. č. 757/2004 Z. z. Ak by som však aj postupoval podľa § 67 zák. č. 757/2004 Z. z. a požiadal by som predsedu krajského súdu o prešetrenia vybavenia sťažnosti predsedom okresného súdu, predseda krajského súdu by odo mňa za vybavenie mojej žiadosti požadoval 6.5 Eur, ktoré ja k dispozícii z objektívnych dôvodom nemám...“

5. Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd vydal tento nález:

„1. Základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov upravené v čl. 48 ods. 2 Ústavy... postupom sudkyne Okresného súdu... v konaní č. k. 22 P/150/2010-4 porušené bolo.

2. Okresnému súdu... prikazuje, aby vo veci konal a prikazuje obnoviť stav pred porušením základného práva a práva upraveného v čl. 48 ods. 2 Ústavy...

3. Sťažovateľovi... priznáva finančné zadostučinenie 5 000 EUR (slovom päťtisíc EUR)...

5. Sťažovateľovi... priznáva trovy právneho zastúpenia...“

Sťažovateľ súčasne požiadal, aby ústavný súd jeho vec *„prerokoval prednostne“*.

II.

6. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

7. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

8. Sťažovateľ sa domáha ochrany svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ktoré malo byť porušené tým, že konanie vo veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 22 P 150/2010 ešte nie je právoplatne skončené, vo veci naďalej nekoná, a tiež tým, že predseda okresného súdu neodpovedal na jeho sťažnosť na prietahy v konaní a že ju „podľa zákona nevybavil“ (pozri body 2 a 4).

9. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

10. Podľa § 24 písm. a) zákona o ústavnom súde návrh (sťažnosť) nie je prípustný, ak sa týka veci, o ktorej ústavný súd už rozhodol, okrem prípadov, v ktorých sa rozhodovalo len o podmienkach konania, ak v ďalšom návrhu už podmienky konania boli splnené.

11. Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je oprávnený podľa osobitných predpisov.

12. Podľa § 3 ods. 7 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“) porušenie práva na... prerokovanie veci bez zbytočných prietahov možno namietať sťažnosťou podľa tohto alebo podľa osobitného zákona. Podľa § 62 ods. 1 citovaného zákona môže účastník konania podať sťažnosť na postup súdu, ktorým porušuje jeho právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov... Takúto sťažnosť vybavuje predseda príslušného súdu... (§ 63 ods. 1). Účelom vybavovania sťažnosti je zistiť, či v danej veci boli spôsobené prietahy v konaní... a odstránenie zistených nedostatkov (§ 64 ods. 1). Podľa ustanovenia § 65 ods. 1 citovaného zákona sťažnosť musí byť vybavená do 30 dní odo dňa jej doručenia... lehotu uvedenú v odseku 1 možno predĺžiť, sťažnosť však musí byť vybavená najneskôr do troch mesiacov... Podľa ustanovenia § 67 ods. 1 písm. a) zákona o súdoch ak je sťažovateľ toho názoru, že sťažnosť... nebola... riadne vybavená, môže požiadať... predsedu krajského súdu o prešetrenie vybavenia sťažnosti...

13. V prípadoch sťažností podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, v ktorých je namietané porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd – ďalej len „dohovor“) v konaní pred všeobecným súdom, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou vyžaduje preukázanie využitia právneho prostriedku, na uplatnenie ktorého mal sťažovateľ právo podľa § 3 a § 62 a nasl. zákona o súdoch.

14. Ústavný súd už viackrát rozhodol (m. m. I. ÚS 21/99, IV. ÚS 153/03, I. ÚS 33/05), že účelom práva účastníka konania pred všeobecným súdom podať sťažnosť na prietahy v konaní je poskytnutie príležitosti tomuto súdu, aby sám odstránil protiprávny stav zapríčinený porušením základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov. Ústavný súd preto o sťažnosti, ktorou je namietané porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru), koná iba za predpokladu, ak sťažovateľ preukáže, že využil označené právne prostriedky.

15. Podľa názoru ústavného súdu sa podanie sťažnosti na prietahy v konaní v zmysle citovaných zákonov zásadne považuje za účinný prostriedok ochrany takých základných práv, ktoré súvisia so základným právom na súdnu ochranu, ako aj so základným právom na konanie bez zbytočných prietahov (napr. I. ÚS 150/2010 a pod.). Účinnosť takého právneho prostriedku ochrany pred zbytočnými prietahmi v súdnom konaní potvrdzuje aj znenie zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sudcoch“), ktorý vo viacerých ustanoveniach zdôrazňuje povinnosť sudcu konať bez zbytočných prietahov a ustanovuje za také prietahy aj disciplinárnu zodpovednosť [§ 2 ods. 2, § 30 ods. 4, § 52 ods. 1, § 116 ods. 1 písm. b) a § 118 ods. 1 citovaného zákona]. Podobne aj už citovaný zákon o súdoch v § 64 ods. 1 ustanovuje, že „Účelom vybavovania sťažnosti je zistiť, či v danej veci boli spôsobené prietahy v konaní...“. V zmysle prvej vety druhého odseku citovaného zákonného ustanovenia „Orgán, ktorý vybavuje sťažnosť, je povinný na účel zistenia stavu veci prešetriť všetky skutočnosti.“. Napokon podľa tretieho odseku predmetného zákonného ustanovenia „Ak orgán poverený vybavovaním sťažnosti zistí, že sťažnosť je dôvodná, prijme a zabezpečí vykonanie opatrení na odstránenie nedostatkov, ak je to potrebné, vyvodí za vzniknuté nedostatky voči zodpovedným osobám dôsledky“.

16. V súvislosti s tým ústavný súd poznamenáva, že vyčerpanie opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na použitie ktorých je oprávnený podľa osobitných predpisov, je jedným z atribútov prípustnosti sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, a teda podmienkou konania vo veci individuálnej ochrany základných práv a slobôd pred ústavným súdom.

17. Špecifickosť sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy teda spočíva okrem iného aj v tom, že k jej podaniu môže zásadne dôjsť až subsidiárne. Zmysel a účel zásady subsidiarity vyplýva aj z toho, že ochrana ústavnosti nie je a ani z povahy veci nemôže byť iba úlohou ústavného súdu, ale je takisto úlohou všetkých orgánov verejnej moci, v tom rámci predovšetkým všeobecného súdnictva. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti

inštitucionálny mechanizmus, ktorý nastupuje až v prípade zlyhania všetkých ostatných do úvahy prichádzajúcich orgánov verejnej moci.

18. K tvrdeniam a konštatáciám sťažovateľa uvedeným v bode 4 (nevybavenie sťažnosti v zákonom ustanovenej lehote) ústavný súd poznamenáva, že pojem „zbytočné prietahy“ obsiahnutý v čl. 48 ods. 2 ústavy je pojmom autonómnym, ktorý nemožno vykladať a aplikovať len s ohľadom na v zákone ustanovené lehoty na vykonanie tohto ktorého úkonu súdu alebo iného štátneho orgánu. Pri posúdení, či došlo alebo nedošlo k porušeniu práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd na takéto lehoty síce prihliada, ale ich nedodržanie automaticky nevyvoláva porušenie uvedeného základného práva, pretože aj v týchto prípadoch sú rozhodujúce všetky okolnosti danej veci (I. ÚS 63/00, IV. ÚS 296/04).

19. V posudzovanej veci sťažovateľ podal sťažnosť na prietahy v konaní predsedovi okresného súdu 21. februára 2012 a sťažnosť ústavnému súdu 27. marca 2012. Domáhanie sa ústavnoprávnej nápravy (ochrany) *„36. deň od podania... sťažnosti na prietahy v konaní“*

(bod 4) sťažnosťou na ústavnom súde bez poskytnutia dostatočného časového priestoru predsedovi okresného súdu na náležité zistenie skutkového stavu a vykonanie nápravy odstránením zistených nedostatkov považuje ústavný súd v okolnostiach danej veci za predčasné. Zákon o súdech umožňuje sťažovateľovi domáhať sa nápravy právne účinným spôsobom (bod 12). Keďže sťažovateľ plne nevyužil (nevyčerpal) právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený, ústavný súd jeho sťažnosť podľa § 25 ods. 2 v spojení s § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde odmietol ako neprípustnú.

20. Nad rámec uvedeného poukazuje ústavný súd na svoje rozhodnutie (bod 3) o predchádzajúcej sťažovateľovej sťažnosti, ktorú odmietol (na základe takmer identického právneho stavu) ako neprípustnú. Teda v danom štádiu konania o sťažovateľovej veci okresným súdom je potrebné kvalifikovať súčasne posudzovanú sťažnosť za neprípustnú aj

podľa § 24 písm. a) zákona o ústavnom súde, lebo sa týka veci, o ktorej ústavný súd už rozhodol.

21. Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku nepovažoval ústavný súd za dôvodné zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa, keďže rozhodovanie o nich je viazané na vyslovenie porušenia práva alebo slobody (čl. 127 ods. 2 prvá veta ústavy).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. apríla 2012